

POSTANOWIENIE

26 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 26 czerwca 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa J. H., M. H., O. B., S. W., H. P., J. W. i N. W.
przeciwko Skarbowi Państwa - Nadleśnictwu Ł.
z udziałem Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Nowym Sączu
o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym,
na skutek skargi kasacyjnej J. H., M. H., O. B., S. W., H. P., J. W. i N. W. od wyroku
Sądu Okręgowego w Nowym Sączu
z 15 lutego 2023 r., III Ca 270/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. nie obciąża powodów kosztami postępowania kasacyjnego.**

(E.C.)

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną powodów od wyroku Sąd Okręgowego w Nowym Sączu z dnia 15 lutego 2023 r., sygn. akt III Ca 270/22 Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub

wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z dnia 26

czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ., z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

W ocenie skarżących zachodzi potrzeba wykładni: 1) art. 123 § 1 k.c. w zw. z art. 175 k.c. i art. 5 k.c. poprzez wyjaśnienie, czy dyspozycją tych przepisów powodującą przerwanie biegu zasiedzenia nieruchomości przejętej w przeszłości na własność Skarbu Państwa bez podstawy prawnej lub z rażącym naruszeniem prawa było wystąpienie przez jednego z powodów z wnioskiem o zawezwanie pozwanego do próby ugodowej poprzez wydanie na jego rzecz nieruchomości stanowiącej uprzednio własność jego poprzedniczki prawnej, gdyż stanowiło zaimplementowanie samoistnemu posiadaczowi woli odzyskania posiadania nieruchomości przez właściciela w okresie biegu terminu zasiedzenia (tzw. akcja zaczepna), czy czynność ta z uwagi na okoliczności dotyczące jej podjęcia została przedsięwzięta jedynie, aby doprowadzić do przerwy biegu terminu zasiedzenia nieruchomości przez Skarb Państwa i w związku z tym nie można jej uznać za czynność podjętą bezpośrednio w celu dochodzenia roszczenia i tym samym nie powodującej przerwy biegu terminu zasiedzenia nieruchomości przez Skarb Państwa; 2) art. 199 §1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. i art. 185 k.p.c. poprzez wyjaśnienie, czy jeżeli w sprawie wywołanej wnioskiem o zawezwanie do próby ugodowej sąd rozpoznający ten wniosek po podniesieniu przez przeciwnika zarzutu nadużycia prawa procesowego związanego ze złożonym wnioskiem uprawniony był do rozpoznania zgłoszonego zarzutu i odmówienia odrzucenia wniosku i w związku z tym w późniejszej sprawie sądy rozpatrujące sprawy objęte przedmiotem wniosku o zawezwanie do próby ugodowej są związane rozstrzygnięciem w postępowaniu ugodowym o odmowie odrzucenia wniosku, czy też nie są takim rozstrzygnięciem związane i mogą dokonać ponownej oceny wniosku o zawezwanie do próby ugodowej i uznać odmiennie, że nie wywołał on żadnych skutków, gdyż stanowił nadużycie prawa procesowego.

Analizując tak sformułowany wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania należy wyjść od tego, że w stanie faktycznym sprawy mają zastosowanie przepisy kodeksu cywilnego i kodeksu postępowania cywilnego, dotyczące instytucji przerwania biegu zasiedzenia i skutków z tym związanych oraz posiedzenia pojednawczego, w brzmieniu sprzed wejścia w życie ustawy z dnia 2

grudnia 2021 r. o zmianie ustawy-Kodeks cywilny, ustawy - kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2021 r. poz. 2459) (por. art. 8 tej ustawy w zw. z art. XXXV pkt 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Przepisy wprowadzające Kodeks cywilny).

Kwestie związane z oceną wniosku o zawezwanie do próby ugodowej jako czynności przerywającej bieg terminu przedawnienia roszczenia (która to ocena z mocy art. 175 k.c. ma odpowiednie zastosowanie także do przerwy biegu zasiedzenia) były już wielokrotnie rozstrzygane przez judykaturę. Zgodnie z art. 123 § 1 pkt 1 k.c. w zw. z art. 175 k.c. bieg zasiedzenia przerywa się przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia.

Dochodzenie roszczenia oznacza zwrócenie się uprawnionego (wierzyciela) do organu orzekającego o udzielenie ochrony w sprawie zastosowania sankcji cywilnoprawnej. Podobne znaczenie ma żądanie ustalenia roszczenia, zaspokojenia go w postępowaniu egzekucyjnym i zabezpieczenia roszczenia.

W orzecznictwie, podobnie jak i piśmiennictwie, zdecydowanie przeważa stanowisko, że na gruncie art. 123 § 1 pkt 1 k.c. czynnością przerywającą bieg przedawnienia roszczenia jest także złożenie wniosku o zawezwanie do próby ugodowej, o którym stanowi art. 185 k.p.c., o ile w tym wniosku w sposób jednoznaczny oznaczono przedmiot żądania i jego wysokość (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 28 czerwca 2006 r., III CZP 42/06, OSNC 2007, nr 4, poz. 54 oraz wyroki Sądu Najwyższego z 3 czerwca 1964 r., II CR 675/63, OSNCP 1965, nr 2, poz. 34, z 25 listopada 2009 r., II CSK 259/09, niepubl., z 14 lipca 2010 r., V CSK 30/10, BSN IC 2011, s. 29 i z 15 listopada 2012 r., V CSK 515/11, BSN IC 2013, nr 12, s. 36). Podobne stanowisko w judykaturze i doktrynie było prezentowane na gruncie stanu prawnego obowiązującego przed wejściem w życie kodeksu postępowania cywilnego z 1964 r. (zob. orzeczenia Sądu Najwyższego z 18 maja 1938 r., C.I. 1050/37 (OSP 1938, nr 10-12, poz. 467 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 3 czerwca 1964 r., II CR 675/63, OSNCP 1965, nr 2, poz. 34). Trzeba jednak

zaznaczyć, że w poprzednim stanie prawnym, tj. przed wejściem w życie kodeksu cywilnego z 1964 r. taki pogląd miał normatywne uzasadnienie o tyle, że według art. 279 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. Kodeks zobowiązań (dalej: „k.z.”) przerwanie biegu przedawnienia następowało (m.in. przez wniesienie pozwu, przypozwanie, podniesienie zarzutu potrącenia w procesie, wniosek o nadanie klauzuli wykonalności lub o wszczęcie egzekucji, zgłoszenie wierzytelności w postępowaniu układowym lub upadłościowym, zgłoszenie u inspektora pracy wierzytelności z tytułu umowy o pracę) także przez każdą w ogóle czynność w postępowaniu sądowym, rozjemczym lub w postępowaniu przed sądem polubownym przedsięwziętą przez wierzyciela w celu ustalenia, zabezpieczenia lub dochodzenia wierzytelności. Z kolei art. 111 ustawy z dnia 18 lipca 1950 r. - Przepisy ogólne prawa cywilnego (dalej: „p.o.p.c.”) stanowił, że bieg przedawnienia przerywała każda czynność, przedsięwzięta w celu dochodzenia roszczenia przed sądem lub inną powołaną do tego władzą albo przed sądem polubownym (w tym czasie posiedzenie pojednawcze było uregulowane w art. 392 kodeksu postępowania cywilnego powstałego z połączenia Rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29 listopada 1930 r. i z dnia 27 października 1932 r., jedn. tekst Dz. U. z 1950 r., Nr 43, poz. 394). W przeciwieństwie więc do art. 123 § 1 pkt 1 k.c., art. 279 k.z. i art. 111 p.o.p.c. nie zawierały przysłówka „bezpośrednio”. Użycie tego przysłówka miało zapewne na celu ograniczenie zbyt liberalnej praktyki w kwestii oceny przerywania biegu przedawnienia funkcjonującej w poprzednim stanie prawnym. Ustawodawca w art. 123 § 1 pkt 1 k.c. rozszerzył w stosunku do art. 111 p.o.p.c. krąg czynności przerywających bieg przedawnienia także na czynności procesowe podjęte w celu ustalenia, zaspokojenia albo zabezpieczenia roszczenia. Tego rodzaju rozszerzenie czynności przerywających bieg przedawnienia roszczenia, a zarazem wprowadzenie wymogu ich „bezpośredniości”, przemawia przeciwko rozszerzającej wykładni „czynności przedsięwziętej bezpośrednio w celu dochodzenia, ustalenia, zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia”.

W uzasadnieniu wyroku z dnia 8 listopada 2023 r., II CSKP 1650/22, Sąd Najwyższy wyjaśnił, że *de lege lata* (tj. w stanie prawnym sprzed przywołanej wyżej nowelizacji art. 123 k.c.) stanowisko, że w świetle art. 123 § 1 pkt 1 k.c.

zawezwanie do próby ugodowej przerywa bieg przedawnienia roszczenia, co do zasady, należy podzielić, jeśli chodzi o pierwszy wniosek o zawezwanie do próby ugodowej. Ze względu jednak na wynikający z art. 123 § 1 pkt 1 k.c. wymóg, aby czynność została przedsięwzięta bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia, skutku w postaci przerwy biegu przedawnienia nie wywoła taka czynność, która formalnie spełniając warunki określone w art. 184 w zw. z art. 185 § 1 k.p.c. w istocie zmierza jedynie do spowodowania przerwy biegu przedawnienia. W doktrynie wskazuje się, że w przypadku zawezwania do próby ugodowej przesłankę bezpośredniości, o której mowa w art. 123 § 1 pkt 1 k.c., należy rozumieć w znaczeniu potencjalnym (zob. też uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z 28 czerwca 2006 r., III CZP 42/06). Należy jednak doprecyzować, że kwalifikacja zawezwania do próby ugodowej jako czynności wypełniającej przesłankę bezpośredniości, o której stanowi art. 123 § 1 pkt 1 k.c., ale w znaczeniu potencjalnym, powinna być uzasadniona przede wszystkim zachowaniem dłużnika przed wszczęciem postępowania pojednawczego. Z tej perspektywy nie ulega wątpliwości, że pierwsze zawezwanie do próby ugodowej może jawić się jako czynność zmierzająca bezpośrednio (w sensie potencjalnym) do celu określonego w art. 123 § 1 pkt 1 k.c., jeżeli po wezwaniu dłużnika do spełnienia świadczenia nie udziela wierzycielowi jakiegokolwiek odpowiedzi, a zatem ostatecznie nie jest wykluczone zawarcie ugody w postępowaniu pojednawczym, zaś jeśli do tego nie dojdzie wierzyciel ma szansę na poznanie ewentualnej argumentacji dłużnika. Pierwsze zawezwanie do próby ugodowej może mieć też na celu zorientowanie się przez wnioskodawcę co do tego, jak zachowa się jego przeciwnik i jakie zgłosi zarzuty, a przez to uniknięcie poniesienia wyższych kosztów sądowych, wynikających z konieczności poniesienia wyższych opłat sądowych w razie w wniesienia pozwu. W związku ze zmianą stanu prawnego z dniem 30 czerwca 2022 r. i zaliczenie zawezwania do próby ugodowej do instytucji z zakresu zawieszenia biegu przedawnienia (por. art. 121 pkt 6 k.c. i art. 124 § 2 k.c. w nowym brzmieniu oraz uchylenie pkt 3 art. 123 § 1 k.c.), nie wydaje się, aby możliwa i pragmatycznie uzasadniona była zmiana ugruntowanego już stanowiska, że pierwsze zawezwanie do próby ugodowej jest czynnością przerywającą bieg przedawnienia roszczenia, z wyjątkiem sytuacji, gdy dłużnik po

wzewaniu do spełnienia świadczenia zakwestionuje roszczenie wierzyciela i oświadcza, że go nie spełni w jakimkolwiek zakresie - wówczas bowiem nie można wbrew normatywnej przesłance „bezpośredniości”, o której stanowi art. 123 § 1 pkt 1 k.c., przyjmować, aby zawezwanie do próby ugodowej, nawet pierwsze, mogło być identyfikowane z potencjalną bezpośredniością, skoro wierzyciel wie, że i tak do zawarcia ugody nie dojdzie, bowiem dłużnik wyraźnie deklaruje, że dobrowolnie w ogóle nie spełni świadczenia. Ostrożność w przyjęciu, że każde zawezwanie do próby ugodowej jest czynnością, o której stanowi art. 123 § 1 pkt 1 k.c. wynika także i z tego, że ustawodawca - regulując w kodeksie postępowania cywilnego instytucję mediacji i wprowadzając art. 123 § 1 pkt 3 k.c. (nowela z dnia 28 lipca 2005 r., Dz. U. Nr 172, poz. 1438), który przewiduje, że bieg przedawnienia przerywa się także przez wszczęcie mediacji (chodzi tutaj o wszczęcie mediacji na podstawie umowy, a nie w wyniku skierowania stron do mediacji przez sąd w toku postępowania; zob. art. 183⁶ § 1 i 2 w zw. z art. 183¹ § 2 k.p.c.) - nie zdecydował się na normatywne przesądzenie, iż zawezwanie do próby ugodowej przerywa bieg przedawnienia oraz określenie warunków z tym związanych. Z tej perspektywy nie wydaje się również przekonujący pogląd, że właściwym miejscem badania celu wniosku o zawezwanie do próby ugodowej jest postępowanie pojednawcze. Stanowisko, że każdy taki wniosek, który spowodował wszczęcie i przeprowadzenie postępowania pojednawczego, przerywa bieg przedawnienia roszczenia objętego wezwaniem, niezależnie od tego, czy w wyniku tego postępowania doszło do zawarcia ugody, a do przerwy takiej nie dojdzie jedynie wtedy, gdy wniosek o zawezwanie do próby ugodowej został zwrócony, odrzucony lub nastąpiło umorzenie postępowania pojednawczego (por. wyroki Sądu Najwyższego z 27 lipca 2018 r., V CSK 384/17, OSNC-ZD 2019, nr B, poz. 28, z 19 kwietnia 2019 r., III CSK 122/17, niepubl. i z 12 marca 2020 r., IV CSK 582/18, niepubl.), oznaczałoby nie tylko zrównanie wniosku o zawezwanie do próby ugodowej z pozwem, który nie może być wnoszony wielokrotnie w tej samej sprawie ze skutkami z art. 123 § 1 pkt 1 k.c. Sąd w postępowaniu pojednawczym nie ma kompetencji do badania, czy nastąpiło już przedawnienie roszczenia. Zresztą sąd w postępowaniu rozpoznawczym zainicjowanym pozwem bada przedawnienie roszczenia na zarzut (jakkolwiek nastąpiła zmiana przepisów w tej materii ustawą z dnia 13 kwietnia

2018 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. poz. 1104, ale w tej sprawie nie ma zastosowania nie tylko z uwagi na datę wejścia w życie tej noweli, ale ze względu na to, że nie chodzi tutaj o roszczenie w stosunkach prawnych z udziałem konsumenta w rozumieniu art. 22¹ k.c.). Wreszcie taka wykładnia przepisów prawa materialnego i procesowego dotyczących przerwy biegu przedawnienia roszczeń pozbawiałaby drugą stronę kontroli instancyjnej oceny sądu rejonowego, że nastąpiła przerwa biegu przedawnienia roszczenia, tym bardziej że orzeczniczo sąd rejonowy nie wypowiada się w tej materii, gdyż w przypadku zawarcia ugody nie umarza postępowania, natomiast jeśli do zawarcia ugody nie dojdzie fakt ten odnotowuje w protokole posiedzenia. Możliwa byłaby także sytuacja, że sąd rejonowy, który z zasady jest właściwy do przeprowadzenia postępowania pojednawczego (art. 185 § 1 k.p.c.) oceniałby kwestie materialno-prawne, gdy nie dojdzie do zawarcia ugody, w sprawie podlegającej rozpoznaniu w pierwszej instancji przez sąd okręgowy. Jeśli dłużnik wyraża wolę zawarcia ugody, to do uzyskania skutku w postaci przerwy biegu przedawnienia nie jest już konieczne złożenie wniosku o zawezwanie do próby ugodowej, ponieważ takie zachowanie może zostać potraktowane jako uznanie właściwe, albo uznanie niewłaściwe, które prowadzą samodzielnie do przerywania biegu przedawnienia na podstawie art. 123 § 1 pkt 2 k.c. Nadmiernie liberalna wykładnia art. 123 § 1 pkt 1 k.c. przy ocenie zawezwania do próby ugodowej jako czynności przerywającej bieg przedawnienia prowadzi do wypaczenia sensu prawnego instytucji przerwy biegu przedawnienia.

W kontekście przedstawionych wyżej poglądów judykatury w stanie faktycznym sprawy problemu nie stanowi abstrakcyjna odpowiedź, czy co do zasady zawezwanie do próby ugodowej jest w ogóle czynnością przerywającą bieg zasiedzenia, lecz ocena, czy taką czynność stanowiło sporne w tej sprawie zawezwanie do próby ugodowej z 2019 r. Sądy obu instancji szczegółowo wyjaśniły dlaczego przedmiotowe zawezwanie do próby ugodowej na taką kwalifikację nie zasługiwało, w szczególności wypunktowano jej mankamenty co do wymogu dostatecznego określenia przedmiotu wskazanego w tym zawezwaniu do próby ugodowej roszczenia windykacyjnego, a także zwrócono uwagę na fakt, iż

dotychczasowe zachowanie Skarbu Państwa w podobnych sprawach nie dawało podstaw nawet do przypuszczenia, że dojdzie do zawarcia ugody.

W związku z powyższym przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania mogłoby nastąpić z tej przyczyny, że jest ona oczywiście zasadna. Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt. 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. Chodzi o kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Lektura uzasadnienia zaskarżonego wyroku w kwestii oceny wniosku o zawezwanie do próby ugodowej nie daje podstaw do przyjęcia, że skarga kasacyjna jest uzasadniona w powyższym rozumieniu.

Ubocznie tylko należy wskazać, że przyjęcie przez Sądy *meriti*, iż w okolicznościach faktycznych tej sprawy stan zawieszenia biegu zasiedzenia trwał aż do 30 grudnia 1989 r., jest stanowiskiem nadmiernie liberalnym (zwłaszcza przy przyjęciu, że orzeczenie PPRN w G. z dnia 15 września 1951 r. o przejściu na własność Państwa nieruchomości położonych w W., nie mogło stanowić podstawy do pozbawienia poprzednika prawnego powodów własności objętych pozwem nieruchomości), w kontekście uchwały pełnego składu z dnia 26 października 2007 r. (OSNC 2008, nr 5, poz. 43), w której Sąd Najwyższy wyjaśnił, że władanie cudzą nieruchomością przez Skarb Państwa, uzyskane w ramach sprawowania władztwa publicznego może być posiadaniem samoistnym prowadzącym do zasiedzenia. Z

kolei w postanowieniu z dnia 14 stycznia 1996 r., I CKN 40/96, niepubl., Sąd Najwyższy wypowiedział pogląd, że jeżeli Skarb Państwa działał samowolnie, bez podejmowania jakichkolwiek kroków mających choćby pozory legalnego działania (np. wydanie decyzji administracyjnej), to nie ma żadnych przeszkód do nabycia własności w drodze zasiedzenia, choćby nawet przeciwstawienie się samowoli podmiotu działającego w imieniu i na rachunek Skarbu Państwa było niemożliwe lub bezskuteczne. Wola władania dla siebie przejawia się w podejmowaniu czynności wskazujących na to, że posiadacz traktuje rzecz jako pozostającą w jego sferze swobodnej dyspozycji. W uzasadnieniu do powołanej uchwały z dnia 26 października 2007 r., III CZP 30/07, Sąd Najwyższy odwołując się do przepisów art. 121 pkt. 4 k.c. w zw. z art. 175 k.c. wskazał, iż w przypadku uzyskania przez Skarb Państwa władania cudzą nieruchomością w ramach władztwa publicznego zasiedzenie nie biegło, jeżeli właściciel nie mógł skutecznie dochodzić wydania nieruchomości, zwłaszcza przez okres obowiązywania niezaskarżalnych do sądu decyzji władzy publicznej, wadliwie rozstrzygających o skutkach prawnych zdarzenia będącego podstawą roszczenia. Przeszkoda uniemożliwiająca rozpoczęcie lub powodująca zawieszenie biegu zasiedzenia powinna mieć charakter obiektywny, w tym znaczeniu, że chwilę jej powstania i ustania określają obiektywne okoliczności, niezależne od zachowania się osoby, którą przeszkoda dotknęła. Ustalenie, że osoba uprawniona do skutecznego dochodzenia roszczenia o wydanie nieruchomości rzeczywiście była tej możliwości pozbawiona, nie może być dokonane wyłącznie na podstawie jej twierdzeń. Konieczne jest udowodnienie, że w ówczesnych warunkach ustrojowych i stanie prawnym, skuteczne dochodzenie roszczenia nie było możliwe bądź ze względu na niedostępność środków prawnych, które pozwoliłyby podważyć wadliwe akty władzy publicznej albo ze względu na to, że powszechna praktyka stosowania obowiązujących wówczas przepisów - obiektywnie rzecz biorąc - nie stwarzała realnych szans uzyskania korzystnego dla uprawnionego rozstrzygnięcia. Ma to na celu zapobieżenie niebezpieczeństwu nadmiernej subiektywizacji w ujmowaniu siły wyższej, o której mowa w art. 121 pkt.4 k.p.c. w zw. z art. 175 k.c. Aby ocenić, czy miał miejsce stan, w którym nie można było oczekiwać uzyskania skutecznej ochrony przed sądami, konieczna jest ocena indywidualna i odniesienie się do

sytuacji konkretnego podmiotu, który wówczas miałby wystąpić na drogę sądową (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2011 r., III CSK 26/11 , nie publ.).

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c., mając na uwadze, że przyczyny, które zadecydowały o nie obciążaniu powodów kosztami postępowania za obie instancje, są aktualne także na etapie postępowania kasacyjnego.

(E.C.)

[ał]